

POLSKIE ŚLADY W WOJENNYM WROCŁAWIU

Konspiratorzy z wrocławskiego Olimpu

Mało kto zdaje sobie sprawę z tego, że w niemieckim Breslau, dzisiejszym Wrocławiu, działała od 1941 roku zakonspirowana organizacja, będąca komórką katowickiego inspektoratu Związku Walki Zbrojnej. Ludzie, którzy ją założyli wykorzystywali swój przymusowy pobyt w mieście do zbierania informacji wywiadowczych, organizowania akcji sabotażowych, udzielania pomocy Polakom przybywającym do Wrocławia na roboty, kolportowania wiadomości o sytuacji na frontach. Zdobyte materiały przekazywane były następnie do Łodzi i Krakowa, a stamtąd, przez Wiedeń, do Szwajcarii i Anglii.

Na podstawie dekretu Adolfa Hitlera z 8 października 1939 roku całe przedwojenne województwo poznańskie, część łódzkiego, pomorskiego i warszawskiego zostały bezpośrednio wcielone do Rzeszy Niemieckiej. Wielu Polaków zagrożonych represjami okupanta, celem uniknięcia więzienia lub przymusowej deportacji, opuszczało potajemnie swe rodzinne strony, by pozostając nierozpoznanym, zatrudnić się na własną rękę w położonych w miarę blisko miastach Rzeszy. Wybór padał najczęściej na niedaleki Śląski i tutejsze miasta - w tym Wrocław. Na początku 1940 r. przybyła tu grupa Polaków, która zawiązała konspiracyjne działania.

Miejszem spotkań było mieszkanie na ul. ul. Zelwerowicza (Jahnstrasse 19 w czasie wojny). Ktoś wspinając się kiedyś z mozołem do mieszkania Wyderkowskich stwierdził: „Wysoko tu do Was jak na Olimp” i odtąd już mawiano: Idziemy na Olimp. Wkrótce mieszkanie na poddaszu stało się lokalem konspiracyjnym, a w styczniu 1941 roku spontaniczna dotąd działalność grupy przybrała formę tajnej podziemnej organizacji. Do Wrocławia tymczasem przybywały kolejne fale Polaków kierowanych tu na roboty przymusowe. Warunki pracy pogarszały się, zmniejszono o połowę racje żywnościowe, oznakowano polskich robotników literą „P”. Kierownictwo „Olimpu” nawiązało wówczas kontakt z Wrocławską Polonią. Spotkania na „Olimpie” skonsolidowały środowisko polskie, chociaż sytuacja w mieście stale nabrzmiewała. W ramach działalności konspiracyjnej zajmowano się zbieraniem informacji wywiadowczych, w szczególności dotyczących planów lotnisk, umocnień, ruchów wojsk niemieckich, produkcji zbrojeniowej. Sporządzano szkice obiektów strategicznych i magazynów wojskowych. Materiały przekazywane były docelowo do Anglii.

5 czerwca 1942 r. Gestapo aresztowało większość Grupy OLIMP. wielu z nich trafiło do obozów koncentracyjnych. W Mauthausen, Gross-Rosen i Auschwitz-Birkenau. Ulica Jahnstrasse nosi obecnie nazwę Zelwerowicza, a w jednym z ocalałych budynków znalazło swą siedzibę Stowarzyszenie Odra-Niemen. Z okien na I piętrze rozpościera się widok na mały plac z pomnikiem. Świat wartości z którego wyrosł ONI, zdaje się teraz, mimo upływu lat, patronować nam.

Gaststätte Gustav Martin
Breslau
Jahnstr. 7
Ecke Neue Antonienstr. 19

STOWARZYSZENIE
ODRA-NIEMEN

Tablica pamiątkowa w miejscu, gdzie w latach 1928–1938 znajdował się Dom Polski

Dwie tablice w kościele pw. św. Marcina na Ostrowie Tumskim

Ul. Zelwerowicza (Jahnstrasse 19 w czasie wojny) – miejsce konspiracyjnej Grupy OLIMP oraz współczesny pomnik upamiętniający działalność Grupy w czasie II Wojny.

Tablica pamiątkowa w miejscu, gdzie w latach 1928–1938 znajdował się Dom Polski (ul. Henryka Brodatego, dawnej ul. Niedzielskiego).

Tablica poświęcona Dawnej Polonii Wrocławia osadzona jest na elewacji kamieniczki Małgosia, która znajduje się przy wrocławskim rynku.

Tablica poświęcona Polskiej Bursie Akademickiej znajduje się na ulicy kościuszki 90. Bursa została w 1945 roku zniszczona. W bursie znajdowała się również redakcja polskich pism: "Młodego Polaka w Niemczech" i "Małego Polaka w Niemczech".

Pomnik upamiętniający działalność Grupy Olimp w czasie II Wojny Światowej

Tablica poświęcona Dawnej Polonii Wrocławia

Dwie najważniejsze tablice znajdują się jednak w kościele pw. św. Marcina na Ostrowie Tumskim
I - jest poświęcona historii samego kościoła, w którym w latach 1921–1939 odbywały się polskie nabożeństwa (ostatnia msza miała miejsce 17 września 1939 r.)
II - zawiera Pięć Prawd Polaków sformułowanych podczas Zjazdu Polaków w Berlinie w 1938 r.:

1. Jesteśmy Polakami!
2. Wiara ojców naszych jest wiarą naszych dzieci!
3. Polak Polakowi bratem!
4. Co dzień Polak narodowi służy!
5. Polska matką naszą – nie wolno

Tablica poświęcona Polskiej Bursie Akademickiej

